

ARNAVUTLUK ENERJİ PİYASASI

I. Üretim ve Tüketim

Mevcut üretim kapasitesi elektrik ihtiyacını karşılamayan Arnavutluk, her yıl yaklaşık 180-200 milyon dolar karşılığı elektrik ithalatı yapmaktadır. Ülkede tüketilen günlük ortalama 24 milyon KW saat enerjinin optimal şartlarda 14 milyon, elverişsiz şartlarda 8 milyon KW saat kadarı yerli üretim ile karşılanmaktadır. Bir başka ifade ile, 2014 yılında ülkede tüketilen toplam 7.8 milyar KW/saat elektriğin 4.8 milyar KW/saat yerli üretim ile, 3.3 milyar KW/saat ithalat yoluyla karşılanmış ve 0.3 milyar KW/saat ihraç edilmiştir. Son yıllarda alınan polisiye tedbirlerle önceki yıllara göre azalsa da, ileti hatlarının eskiliği ve kaçak tüketimin yaygınlığı nedeniyle kayıp-kaçak oranı yerli üretimin %40'ını bulmaktadır.

2014 yılı tüketim miktarları baz alındığında, yıllık ortalama kişi başına 2,532 Kw/s tüketim düzeyi, diğer Balkan ülkeleri ile karşılaştırıldığında hala düşüktür. Söz konusu miktar, Kosova'da 2,917 KW/s, Bosna'da 3,219 KW/s, Makedonya'da 3,557 KW/s, Hırvatistan'da 3,754 KW/s, Bulgaristan'da 4,640 KW/s, Yunanistan'da 5,029 KW/s seviyesindedir.

Coğrafyasının deniz seviyesinden ortalama yüksekliği 700 mt olan Arnavutluk'ta elektrik üretiminin hemen hemen tamamı hidroelektrik santrallerinden (HES) elde edilmektedir. Ancak hükümet kaynakları, önümüzdeki 5 yıl içerisinde rüzgar gücünden elde edilecek enerjinin toplam üretimin %5'ine ulaşmasını hedeflemektedir. Mevcut HES'ler ise potansiyelin ancak %35'i kadar üretim yaptığı hesaplanmaktadır.

II. Kurumlar

Ülkede, 2008 yılında yapılan düzenlemelerle enerji piyasası serbestleştirilmiş ve piyasa düzenleyicisi olarak **Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (ERE)** kurulmuştur. Aynı düzenleme ile elektrik üretiminde tekel durumunda olan **Arnavutluk Elektrik Şirketi (KESH)**'in yanısıra özel kuruluşların da elektrik üretmesine izin verilmiş, dağıtım faaliyeti ise Avrupa'nın en büyük ilk on enerji şirketinden biri olan Çek Cumhuriyeti merkezli CEZ firmasına 102 milyon Euro bedelle satılmıştır.

Ancak, işletme sorunları nedeniyle imtiyaz sözleşmesi iptal edilmiş ve 2013 yılı Ocak ayında dağıtım işleri tekrar millileştirilerek **Elektrik Dağıtım Şirketi (OSHEE)** kurulmuştur. CEZ firması, uğradığı zararın tazmini için Arnavutluk Hükümetine karşı açtığı dava 2014 yılı ortalarında sonuçlanmış ve Arnavutluk, adı geçen firmaya 90 milyon Euro tazminat ödemiştir. Elektrik dağıtım işi ise o tarihten itibaren OSHEE tarafından yürütülmektedir.

OSHEE, dağıtımını yaptığı elektriği yurt içinde üç kaynaktan sağlamaktadır;

1) KESH (%75-80),

2) 15 MW üzeri kapasiteye sahip özel üreticiler (%13-17).

Ülkede 12 kadar yerli ve yabancı firma 15 MW üzerinde enerji üretimi yapan tesislere sahiptir.

3) 15 MW'tan küçük kapasiteli küçük üreticiler (%3-4).

Arnavutluk genelinde toplam 157 firma, 1-14 MW arasında irili-ufaklı enerji santrallerinden elektrik üretmektedir.

Bunun yanısıra, piyasada faaliyet gösteren 6 elektrik ticaret şirketi, Macaristandaki HUPX borsasından satın aldıkları enerjiyi, iletim şirketlerine ödenen bedeli ilave ederek OSHEE'ye satmaktadır. Aynı zamanda, yılın belirli zamanlarında ve günün belirli saatlerinde oluşan üretim fazlası 300 milyon KW/saat elektrik, yine aynı şirketler tarafından HUPX borsasında satılmaktadır.

Ülkede, özel firmalar tarafından üretilen elektriğe alım garantisi verilmemektedir. OSHEE, günlük alım ihaleleri ile özel üreticilerden ve ithalatçı firmalardan ortalama 40-45 Euro/MW bedel üzerinden, KESH'ten ise 18-20 Euro/MW üzerinden alım yapmakta ve nihai kullanıcılara faturalandırmaktadır. .

III.Potansiyel

Ülkedeki elektrik üretimini artırmada Drin Nehri önemli bir potansiyele sahiptir. Yunanistan'ın kuzeybatısındaki Prespa gölünün altındaki su kaynakları ile beslenen Ohrid gölünden doğan Drin nehri, Adriyatik Denize dökülmeden önce İşkodra şehri civarında yılın belirli dönemlerinde büyük taşkınlara yol açmaktadır. Nehir üzerinde, KESH tarafından işletilen 3 baraj ve HES, ülkede tüketilen elektriğin yaklaşık %50'sini üretmekle birlikte, taşkınları önleyecek regülatörleri bulunmamaktadır. Ayrıca, Avusturyalı Verbund şirketi de, Nehrin İşkodra yakınlarındaki nispeten düzlük kesimlerinde debi farkı yaratarak elektrik üretmektedir. Nehrin Makedonya sınırlarına yakın Skavica bölgesinde, büyük bir baraj ve HES inşaatı konusu 1978 yılında Enver Hoca döneminden beri gündemdedir. Ancak projenin gerçekleştirilmesi amacıyla uygun finansman sağlanamadığından, henüz bir ilerleme sağlanamamıştır.